

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

BÜLTEN

SAYI – II

Nisan 2016

Güncel hukuki gelişmelere ilişkin makalelerin ve bilgi notlarının yer alacağı, aylık olarak yayımlanacak olan bültenimizin ikinci sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimiz genel hukuki bilgi paylaşımı amacıyla hazırlanmış olup, belirli bir olaya yönelik görüş bildirme amacını taşımamaktadır. Bültende yer alan konularla ilgili somut olaya özel bilgi almak için hukuk büromuzla irtibata geçebilirsiniz.

Av. Dr. Levent Bıçakcı

Av. H. Can Bıçakcı

Av. Özge Gör

Av. Cemile Özcan

Av. A. Aybüke Alver

Av. Ahmet Bayraktar

Av. Deniz Torun

Av. Fatma Ayhan

Av. Faruk Erdoğan

İÇİNDEKİLER

VAKIF YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA YAZ OKULU ÜCRETİ	
UYGULAMASI.....	2
ALİŞVERİŞ MERKEZLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK YAYIMLANDI	12
ORDİNO ÜCRETİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU VE YASAL DAYANAĞINA	
İLİŞKİN BİR İNCELEME.....	16

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

VAKIF YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA YAZ OKULU ÜCRETİ UYGULAMASI

GİRİŞ

Vakıf yükseköğretim kurumlarında öğrencilerden yaz öğretimi karşılığında alınan yaz okulu ücretinin hukuka uygun olup olmadığı, kamuoyunda sıklıkla tartışma konusu olmakta ve ödenen yaz okulu ücretinin geri alınması için açılan davalarla ilgili kimi zaman yanıltıcı haberlerin yazılı basında yer aldığı görülmektedir.¹ Bu nedenle, çok sayıda üniversite öğrencisini ilgilendiren ve sıklıkla gündeme gelen yaz okulu ücretinin iadesi talebine ilişkin yasal ve idari düzenlemeler ile yargı kararlarının incelenmesi, konunun açıklığa kavuşturulması bakımından önem taşımaktadır. Bilindiği üzere, vakıf yükseköğretim kurumlarında öğretim ücretlidir ve öğrencilerin aldıkları ders

¹ Örneğin, “Özel Üniversiteleri Şoke Edecek Karar” başlığı ile yayımlanan haberde; yaz okulunda alınan derslerin karşılığı olarak ödenen ücretin iadesi için açılan davada, Mahkeme’nin talebi yerinde gördüğünü ve alınan paranın faizi ile ödenmesine hükmettiğini, Yargıtay’ın da kararı onadığı şeklinde karar içeriği ile örtüşmeyen ifadeler yer verilmiştir. (Haber için bkz. <http://www.hurriyet.com.tr/ozel-universiteleri-soke-edecek-karar-24460520>)

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

saati/kredi karşılığında yetkili kurullarca belirlenen ücretleri ödemeleri gerekmektedir. Ancak başarısız olunan derslerin bir sonraki dönemde tekrar alınması halinde ya da yaz okulunda ders tekrarı halinde öğrencilerin öğretim ücretinden ayrı ya da bu ücrete ek bir ücret ödemeleri gerekli midir?

Bu çalışmada, vakıf yükseköğretim kurumu (“Vakıf Üniversiteleri”) öğrencilerinden yaz okulu ücreti alınmasının yasal dayanakları ve konu ile ilgili yargı kararlarına değinilmek suretiyle hukuki bir çerçeve sunulacaktır. Özellikle anılan davaların tüketici mahkemelerinde görülüyor olması nedeniyle -istirdat talebinin kabulü bakımından- ödeme konusu ücretlerin “sebepsiz zenginleşme” niteliğinde olup olmadığı hususu da önem taşımaktadır.

Çalışmada, öncelikle ödenen yaz okulu ücretinin iadesi için açılan davalara ilişkin davanın görüleceği mahkeme ile yargılama usulü hakkında bilgi verilecektir. Ardından ikili bir ayırım yapılarak, daha önce başarısız olunan derslerin tekrar alınması halinde “yaz okulu ücreti” adı altında ödenen ücretlerin hukuka uygunluğu ile yaz öğretimi karşılığında alınan ücretlerin hukuka uygun olup olmadığı hususları, yargı kararları ışığında ayrı ayrı değerlendirilecektir.

1. Davanın Görüleceği Mahkeme ve Yargılama Usulü

Yaz okulu ücretinin iadesi talebiyle; gerek önceden Üniversite’ye ödenen ücretin iadesi için başvurulması ve verilen red cevabı üzerine dava açılması, gerekse de önce ilamsız icra yoluna başvurulup takibe itiraz edilmesi halinde açılan itirazın iptali davalarında, uyuşmazlığın bir tüketici sözleşmesinden kaynaklandığı ve görevli mahkemenin “tüketici mahkemeleri” olduğu kabul edilmektedir.

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

Bilindiği gibi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereği; “tüketici” kavramı ile “*ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi*” ifade edilmekte; “*mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem*” ise, tüketici işlemi sayılmaktadır. Görüldüğü üzere, madde oldukça geniş bir kapsamda kaleme alınmış olup, tüketicilerin taraf olduğu “her türlü sözleşme ve hukuki işlem” bir tür tüketici işlemidir. Tüketici işleminin diğer tarafının özel hukuk ya da kamu tüzel kişisi olması bu anlamda sonucu etkilememektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda belirtmek gerekir ki, yargı yerlerince yaz okulu ücretinden kaynaklanan uyuşmazlıkların temelini “eğitim hizmetine ilişkin sözleşme” olduğunu kabul edilmektedir. Bu nedenle denilebilir ki, söz konusu uyuşmazlığın sebebini tek taraflı idari işlem değil; sözleşme oluşturmakta ve bu tespit yapıldıktan sonra yargı yerlerince sözleşmenin niteliği konusunda herhangi bir tartışma yapılmaksızın adli yargının görevli olduğu görüşü benimsenmektedir.²

Nitekim Yargıtay kararlarında da, davalı tarafça ileri sürülen görev itirazları reddedilmekte ve davanın idari yargı alanında görülmesi yönündeki talepler kabul edilmemektedir:

² Esasen, göreve ilişkin belirleme yapılırken tek ölçüt olarak işlemin tek yanlı ya da iki taraflı olmasının dikkate alınması kanaatimizce yerinde değildir; bunun yanı sıra işlemin idari nitelikte olup olmadığı da incelenmelidir. Özellikle, hem Anayasamızda hem 2547 sayılı Kanun’da vakıf üniversitelerinin kazanç elde etme amacı güdemeyeceği ve kamu tüzel kişiliğini haiz olmaları da dikkate alınarak sözleşmenin bir idari sözleşme olup olmayacağı değerlendirilebilirdi. Bilindiği üzere, Uyuşmazlık Mahkemesi vakıf üniversitesinde görevli öğretim üyelerinin üniversite ile aralarındaki sözleşmenin salt özel hukuka ilişkin olmadığını ve “idari hizmet sözleşmesi” olarak nitelendirdiği kararında bu sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargıda görülmesi gerektiğine hükmetmiştir. (UYM, 2012/223 E., 2012/282 K. Sayılı ve 24.12.2012 tarihli kararı ile 2012/273 E., 2012/289 K. Sayılı ve 24.12.2012 tarihli kararı)

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

*“Davacı, davalı Üniversite’nin bilgisayar mühendisliği bölümünden mezun olup, kendisinden haksız olarak alındığını ileri sürdüğü ve miktarını tam olarak tespit edemediği yaz okulu ücretinin istirdatı istemiyle eldeki davayı açmıştır. Uyuşmazlık, davacı ile davalı Vakıf Üniversitesi arasındaki **eğitim hizmetine ilişkin sözleşmeden kaynaklanmakta olup**, davada kamu hukukundan kaynaklanan ve idari yargıda görülmesi gereken idari bir işlem veya hizmet söz konusu değildir. Bu nedenle taraflar arasındaki uyuşmazlığa özel hukuk hükümlerinin uygulanması gerekli olup, davada görevli mahkeme de adli yargı mahkemeleridir.” (Yargıtay 13. HD, E. 2014/39100, K. 2014/34698, T. 06.11.2014)*

Tüketici mahkemelerinde görülecek davaya ilişkin yargılama usulü ise, açık bir şekilde yasal düzenlenmeler ile belirlenmiştir. Şöyle ki; 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 73. maddesi gereği *“Tüketici mahkemelerinde görülecek davalar 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun Altıncı Kısım hükümlerine göre yürütülür.”* 6502 sayılı Kanun’da atıf yapılan 6100 sayılı Kanun’un altıncı kısmında yer alan hükümlerinde, *“Basit Yargılama Usulü”* düzenlenmekte olup tüketici davaları söz konusu usule tabi davalardandır. Bu bağlamda, 6100 sayılı HMK’nın 317. maddesinin 3. fıkrası gereği, *“Taraflar cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi veremezler.”* Ancak uygulamada, pek çok davada “beyan dilekçesi” adı altında ikinci hatta üçüncü cevap dilekçelerinin dosyaya sunulduğu görülmektedir. Bu durumun da etkisiyle, HMK’da tüketici mahkemelerindeki yargılamanın basit usule tabi tutulması ile öngörülen amaç gerçekleşmemekte ve davalar uzun süre sonuçlanamamaktadır.

2. Başarısız Olunan Derslerin Dönem İçinde Tekrar Alınması Halinde Ödenen Ücret

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda (Ek Madde 9); vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim esaslarının, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili hususların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu ve öğrencilerden alınacak ücretlerin mütevelli heyet tarafından tespit edileceği belirtilmiştir. Bu hükme istinaden, Vakıf Üniversitelerinde lisans ve lisansüstü programlarda öğrenim gören öğrencilerden alınacak ücret; her akademik yıl Üniversite'nin mütevelli heyeti tarafından belirlenmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki, pek çok vakıf üniversitesinde öğretim ücreti yıllık olarak tahsil edilmekte ve ilgili Fakülte'nin belirlediği maksimum kredi sayısına kadar öğrencilerin zorunlu ve seçimlik derslere ilişkin ders kaydı yaptırabilmektedir. Bu kapsamda, başarısız olunan veya hiç alınmayan derslerin bir sonraki yıl içinde alınması halinde ise, yıllık ödemenin dışında hiçbir ekstra ücret talep edilmemesi gerekmektedir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Genel Kurulu'nun 15.09.2008 tarihli kararı da bu doğrultuda olup, kararda şu hususlara değinilmiştir: *"2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun Ek 10. maddesine göre mali, idari ve ekonomik konularda kurulun gözetim ve denetimine tabi olan vakıf yükseköğretim kuramlarında okuyan öğrencilerden kayıt yaptırdıkları dönem ve eğitim – öğretim yılı için ücret alındığı, bir üst sınıfa geçen ve **bir önceki eğitim – öğretim yılı dönemi için ücret ödemiş olan öğrencilerden daha önce alıp da başaramadığı ve yeniden alması gereken ücretleri daha önce alınmış/ödenmiş olan alt sınıf dersleri için bir ücret alınmasının uygun olmadığına karar verilmiştir.**"*

Esasen, yukarıda (giriş kısmında) değinilen habere konu yargı kararı da başarısız olunan derslerin bir sonraki yıl tekrar alınması halinde ödenen ücrete ilişkindir. Bir başka söyleyişle, söz konusu (habere göre Vakıf Üniversitelerini 'şoke' edecek) Yargıtay kararı, yaz okulu öğretimi karşılığında ödenen ücrete ilişkin değildir. Anılan karar, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin E. 2013/6535, K. 2013/9400 sayılı ve 06.06.2013 tarihli

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

kararı olup; yukarıda özetlenen mevzuat hükümlerine ve YÖK Genel Kurulu kararına dayanılarak kararda şu sonuca varılmıştır:

*“...Davacı vekili davacının davalı eğitim kurumunda 2005-2008 ile 2009 güz yarıyılı döneminde eğitim aldığını ve eğitim ücretinin ödenmesine rağmen başarısız olunan dersler nedeni ile davacıdan 2. kez tahsilat yapıldığını belirterek toplam 13.530,00 TL'nin davalıdan tahsilini istemektedir. 2005-2008 yılları ile 2009 güz yarı yılı döneminde eğitim ücreti toplamı 42.780.00 TL olduğu halde davacının davalı Üniversiteye toplam 50.252,00 TL ödediği, bu kapsamda davalı üniversitenin 7.472,00 TL 'yi davacıdan haksız yere tahsil ettiği anlaşılmaktadır. **Haksız yere davacıdan tahsil edilen 7.472,00 TL davalı üniversite yönünden sebepsiz zenginleşme teşkil eder ve sebepsiz zenginleşilen tutarın davacıya iadesi gerekir.** Toplanan kanıtlara göre davanın kısmen kabulü ile 7.472,00 TL alacağın dava tarihinden itibaren değişken yasal faiz oranı uygulanmak sureti ile hesaplanacak işlemiş faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davacının fazlaya yönelik isteminin reddine, karar vermek gerekmiştir.”*

Sonuç olarak, denilebilir ki hem ilgili yasal düzenlemeler ile YÖK Genel Kurulu kararı, hem de yargı kararlarının açıklığı karşısında; vakıf üniversitelerince öğrencilerin başarısız olduğu ya da hiç almadığı derse ilişkin bir sonraki dönem alacağı dersler için öğretim ücreti dışında -her ne ad altında olursa olsun- ayrı bir ücret alınması hukuka aykırıdır; aksi bir uygulama halinde fazla tahsil edilen ücretler sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri alınabilecektir. Bu kapsamda, sebepsiz zenginleşmeden doğan talebin, Türk Borçlar Kanunu'nun 82. maddesi gereği, hak sahibinin (öğrencilerin) geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten itibaren başlayarak iki yılın ve her halde zenginleşmenin gerçekleştiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrayacağını belirtmek gerekir.

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

3. Yaz Öğretimi Karşılığında Ödenen Ücret (Yaz Okulu Ücreti)

Öğrencilerin, güz ya da bahar yarıyıllarında başarısız olduğu derslerin telafisi için yaz aylarında fiilen öğrenim görerek aldıkları ders karşılığında ödedikleri ücret “yaz okulu ücreti” olarak adlandırılabilir. Dolayısıyla, yaz okulu ücreti ya da yaz okulu uygulaması yukarıda incelenen durumdan farklılık arz etmektedir. Zira yaz okulu öğretimi, dönem içinde başarısız olunan derslerin telafisine ilişkin olmakla birlikte güz ve bahar yarıyılları dışında yaz aylarında, öğrencilerin talebine bağlı olarak katılıp katılmamakta serbest oldukları uygulamayı ifade etmektedir. Bu farklı durum nedeniyle, yaz okulu öğretim ücretinin hukuka uygunluğu yönünden de farklı bir değerlendirme yapmak gerektiği gibi, esasen yasal düzenlemelerde de yaz okulu ücretine ilişkin açık bir belirleme yapılmıştır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun Ek 26. maddesi, yaz okulu ücretine ilişkin aşağıdaki esasları içermektedir:

“Ek Madde 26 - (Ek : 17/9/2004-5234/2 md.) Üniversite veya yüksek teknoloji enstitülerinin açmış oldukları yaz okullarına katılacak öğrencilerden, toplam ikiyüzseksen ders saatine karşılık olmak ve 46 ncı madde uyarınca belirlenen yıllık öğrenci katkı payının iki katını aşmamak üzere Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek miktarda yaz okulu öğretim ücreti alınır. Ancak bu miktarların tespiti, normal süresi içinde mezun olamayan veya lisans düzeyinde ikinci bir yüksek öğretim yapan öğrencilerden alınabilecek zamlı katkı payı miktarları dikkate alınmaz. İkinci öğretime kayıtlı öğrencilerden alınacak azami yaz okulu öğretim ücreti, fakülte ve program adına göre normal örgün öğretimde kayıtlı öğrenciler için belirlenen yaz okulu öğretim ücretinin iki katını geçemez. Üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü yönetim

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

kurulu, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen miktardan daha az yaz okulu öğretim ücreti alınmasına, başarılı veya gelir düzeyi düşük öğrencilerden ise bu ücretin alınmamasına veya belirlenen miktardan daha az öğretim ücreti alınmasına karar verebilir.”

Yaz okulu öğretimi karşılığında ödenen ücretin yasal dayanağı yukarıda belirtilen şekilde mevcuttur. Bununla birlikte YÖK Yürütme Kurulu’nun 18.03.2015 tarihli toplantısında aldığı karar ile uygulamada yaşanan tereddütleri gidermek adına şu hususa açıklık getirmiştir: *“Vakıf yükseköğretim kurumlarında ders ücreti ödediği yılda/dönemde başarısız olan öğrenci, bir sonraki yılda/dönemde bu dersi dönem/eğitim-öğretim yılı ücreti dışında ek bir ücret ödemededen alma hakkına sahip iken **başarısız olunan dersi zorunlu olmayan yaz okulunda kendi talebi ile almak istediği takdirde ücret ödemesi gerektiği**, ayrıca öğrencilerden dönem tekrarı veya normal öğrenim süresini aşan eğitim-öğretim yılı/dönemi için ücret alınıp alınmayacağı hususunun yükseköğretim kurumları tarafından kararlaştırılabileceğine şeklinde düzenlenmesine karar verildi.”*

YÖK Yürütme Kurulu kararında, yaz okulu öğretiminin zorunlu olmadığı ve öğrencilerin kendi talebi ile yaz okulunda ders aldığı vurgulanmaktadır. Artık bu konuda istikrar kazandığı söylenebilecek yargı kararlarına bakıldığında da isteğe bağlı ders alma hususu ile yaz öğretiminin amacına değinilerek, yaz okulunun ücretinin hukuka uygun olduğuna hükmedildiği görülmektedir:

“Taraflar arasında, davalı kuruma davacı tarafından yaz okulu nedeniyle 2.700-TL ödeme yapıldığı hususunda ihtilaf yoktur. Sunulan deliller ve tüm dosya kapsamından davanın ispatlanamadığından reddine karar vermek gerekmiştir. 6111 sayılı kanunun 171. maddesi ile değişik 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44. maddesi ile kanundaki çerçeveye içinde ön lisans

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

*ve lisans düzeyi öğretimde uygulanacak esaslar, devam, sınav sayısı ve bütünleme sınavı gibi konularda düzenleme yapma hakkı üniversite senatolarına verilmiştir. Bu kapsamda davalı Üniversite senatosunca yapılan yönetmelikler 02.10.2002 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Davalı Üniversitenin Yaz Öğretimi Yönetmeliğinin 1. maddesinde, **amaçlananın güz ve bahar yarıyılları dışında kalan, yaz tatili ayları içerisinde uygulanan ve üniversitenin eğitim-öğretim olanaklarının yaz aylarında da değerlendirilerek öğrencilerin daha kısa sürede mezun olabilmelerine olanak sağlayan bir program olduğu** belirtilmiştir.*

*Anılan yasa ve yönetmelik hükümleri çerçevesinde **Davalı Üniversitenin açtığı yaz okuluna kayıt yaptıran davacıdan ücret alınmasında mevzuata aykırı bir yön olmadığından ispatlanamayan davanın reddine** karar verilmiştir.”³ (İstanbul 1. Tüketici Mahkemesi, E. 2012/491, K. 2012/673, T.11.10.2012)*

SONUÇ

Çalışmamızın başında belirtildiği üzere; yaz okulundan kaynaklanan uyuşmazlıklar adli yargı kolunda ve tüketici mahkemelerinde görülmektedir. Zira söz konusu uyuşmazlıkların temelinde, eğitim hizmetine ilişkin sözleşmenin bulunduğu kabul edilmekte ve davanın idare mahkemelerinde görülmesi gerektiği yönündeki

³ Anılan karar, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin E. 2013/10750, K. 2013/23402 sayılı ve 30.09.2013 tarihli kararı ile onanmış ve kesinleşmiştir. Yargıtay kararında, gerekçe yer almadığından onama kararına konu Yerel Mahkeme kararına yer verilmiştir. Aynı yönde benzer kararlar için bkz. İstanbul 3. Tüketici Mahkemesi, E. 2009/27, K. 2010/12, T.19.01.2010; İstanbul 3. Tüketici Mahkemesi, E. 2009/960, K. 2010/178, T.10.03.2010; İstanbul 4. Tüketici Mahkemesi, E. 2009/33, K. 2010/55, T.05.02.2010; İstanbul 4. Tüketici Mahkemesi, E. 2008/592, K. 2009/176, T.21.04.2009; İstanbul 5. Tüketici Mahkemesi, E. 2009/28, K. 2009/167, T.28.04.2009.

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

(görev) itirazları reddedilmektedir. Yargılama usulü yönünden ise, basit yargılama usulü geçerlidir.

Davaların esası yönünden ise, çalışmamızda ikili bir ayırım yapılmıştır. Zira uygulamada, söz konusu iki durumun bir anlam karmaşasına yol açtığı gözlenmektedir. Bu bakımdan, ikinci başlık altında incelenen durum öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrar alması halidir. Bu durumda, tekrar alınan derse ilişkin öğretim ücretinden ayrı ya da öğretim ücretine ek bir ücret talebi hukuka aykırı olacaktır. Zira hem YÖK Genel Kurulu kararı gereği, hem de yargı kararları ile sabit olduğu üzere, tekrar edilen derslerin ücretleri esasen bir önceki dönem ödenen öğretim ücreti kapsamındadır, ikinci defa ödeme yapılması mükerrer ödeme teşkil eder ve bu durumda sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca zenginleşen taraf aldığı ücreti iade etmelidir.

Öte yandan, yaz okulu ücreti yönünden farklı bir değerlendirme yapmak ve yukarıdaki olasılıktan farklı bir sonuca varmak gerekmektedir. Zira, yaz okulu ücreti; öğrencilerin başarısız olduğu derslere ilişkin normal öğretim döneminin dışında yaz aylarında ve kendi taleplerine bağlı olarak aldıkları derslerin karşılığıdır. Bu uygulamanın amacı, öğrencilerin daha erken mezun olmalarına imkan tanımaktır. Yaz okulu ücretinin yasal dayanağı bulunduğu gibi yargı kararlarında da söz konusu ücretin hukuka uygun olduğuna hükmedilmektedir.

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

ALİŞVERİŞ MERKEZLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK YAYIMLANDI

GİRİŞ

Alışveriş merkezlerinin nitelikleri ile açılış, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") 26 Şubat 2016 tarih ve 29636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Yönetmelik uyarınca alışveriş merkezlerinin sahip olması gereken nitelikler nelerdir? Alışveriş merkezlerinin oluşturması gereken ortak kullanım alanları nelerdir? Alışveriş merkezinde yer tahsisinin zorunlu olduğu işletmeler hangileridir? Sürekli indirimli satış türünü gösteren ibarelerin kullanımı mümkün müdür? Bu yazımızda bu soruları cevaplandırmaya çalışacağız.

I. Alışveriş Merkezinin Nitelikleri

Alışveriş merkezinin;

- Bir yapı veya alan bütünlüğü içinde yapılar topluluğuna,

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

- En az beş bin metrekare satış alanına,
 - İçinde en az biri büyük mağaza niteliğini taşımak şartıyla beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı en az on işyerine ya da büyük mağaza niteliği taşıyan işyeri bulunmasa dahi beslenme, giyinme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri ihtiyaçların bir kısmının veya tamamının karşılandığı en az otuz işyerine,
 - Yönetmelikte belirtilen ortak kullanım alanlarına,
 - Merkezi bir yönetime,
- sahip olması gerekmektedir.

II. Ortak Kullanım Alanlarına İlişkin İlke ve Kurallar

Yönetmelik uyarınca, alışveriş merkezinde kullanımı ücretsiz olacak şekilde; sosyal ve kültürel etkinlik alanı, acil tıbbi müdahale ünitesi, ibadet yeri, bebek bakım odası, çocuk oyun alanı ve dinlenme alanları ile ortaklaşa kullanma, korunma veya faydalanma için zorunlu olan diğer alanlar oluşturulmalıdır. Oluşturulacak bu ortak kullanım alanlarının engelliler ile yaşlı ve çocukların ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulması gerekmektedir.

Ortak kullanım alanlarının oluşturulmasından alışveriş merkezi maliki sorumluyken, amaçlarına uygun olarak kullanımlarından, bu alanlarda oluşabilecek kazalara karşı güvenlik tedbirlerinin alınmasından ve bu alanlara ilişkin diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesinden alışveriş merkezi maliki ile yönetimi birlikte sorumludurlar.

Yönetmelikte, ortak kullanım alanlarına ilişkin elektrik, su, ısınma, yenileme niteliğinde olmayan bakım-onarım, güvenlik ve temizlik gibi belirli dönemlerde tekrarlanan ve alışveriş merkezinin aynına ilişkin olmayan ortak giderlerin, Yönetmelik

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

ekindeki usul ve esaslara göre hesaplanarak paylaştırılacağı öngörülmüştür. Alışveriş merkezindeki perakende işletmelerden, yukarıda sayılan ortak giderler dışında kalan pazarlama ve yönetim gibi ortak faydaya yönelik hizmetler için katılım payı talep edilebilmesi, bu hususun, taraflar arasındaki sözleşmede belirtilmiş olmasına bağlıdır. Alışveriş merkezi içindeki perakende işletmeden, Yönetmeliğin ekindeki usul ve esaslara göre yapılan hesaplama sonucunda tahsil edilmesi gerekenden daha az ortak gider katılım payı tahsil edilmesi durumunda, tahsil edilmeyen kısım işyeri malikince karşılanır. Yine kiraya verilmemiş işyerlerine ait ortak gider katılım payları da bu işyerlerinin maliklerince karşılanırlar.

III. Yer Tahsisine İlişkin İlke ve Kurallar

Alışveriş merkezinde;

- Esnaf ve sanatkâr işletmecilerine rayiç bedel üzerinden kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az yüzde beşi oranında,
- Geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere, en fazla rayiç belinin dörtte biri tutarında kiraya verilmek üzere, toplam satış alanının en az binde üçü oranında yer tahsis edilir.

Yer tahsisi işleminden alışveriş merkezi maliki ile yönetimi birlikte sorumludurlar.

IV. Sürekli İndirimli Satış İbaresinin Kullanılması

Yönetmelik uyarınca, sürekli indirimli satış türünü gösterir ya da çağrıştırır ibarelerin alışveriş merkezince kullanımı, içindeki perakende işletmelerin her birinin sürekli indirimli satış yapmasına bağlıdır.

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

Yukarıda belirtilen kuralın istisnası ise beslenme, eğlenme, dinlenme, kültürel ve benzeri hizmetlerin ve/veya hızlı tüketim mallarının satışını yapan lokanta, sinema, berber, terzi ve market gibi perakende işletmeler ile niteliği itibarıyla sürekli indirimli satış türüne uygun olmayan diğer perakende işletmelerdir. Bu sayılan işletmelerde yukarıda belirtilen kural dikkate alınmaz.

V. Yaptırımlar ve Geçiş Hükümleri

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Yönetmeliğin uygulanması, uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve şikâyetlerle ilgili olarak alışveriş merkezleri nezdinde denetim yapmaya yetkilidir. Bu kapsamda Yönetmeliğe aykırılıkların tespiti halinde Yönetmeliğin dayanağı olan Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 18 inci maddesinde öngörülen yaptırımlar uygulanır.

Ayrıca Yönetmelikte, Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un yürürlüğe girdiği 29/1/2015 tarihi itibarıyla faaliyette olan alışveriş merkezlerinin, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, Yönetmelikte belirtilen ortak kullanım alanlarına ve merkezi bir yönetime sahip olması gerektiği de belirtilmiştir. Dolayısıyla 29/1/2015 tarihi itibarıyla faaliyette olan alışveriş merkezleri, 26/2/2017 tarihine kadar yukarıda belirtilen niteliklere sahip duruma getirilmelidir. Bu kapsamda alışveriş merkezlerinde yapılacak tadilatların yapı ruhsatının yenilenmesini gerektirmesi durumunda ruhsatlandırma, alışveriş merkezine yapı ruhsatı vermiş olan idare tarafından yapılır.

Yönetmeliğin tamamına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160226.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/02/20160226.htm>

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

ORDİNO ÜCRETİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU VE YASAL DAYANAĞINA İLİŞKİN BİR İNCELEME

Yurtdışından ithal edilen ürünlerin alıcısına teslim edilmesi aşamasında, taşıma firmalarınca alıcılardan “ordino ücreti” veya başka adlar altında ücret talep edildiği, bu ücretin pek çok halde taşıma sözleşmesinde dâhi yer almadığı gözlenmektedir. Söz konusu ücretin, taşıyan tarafından sunulan hangi hizmete karşılık geldiği de tam olarak belirlenememektedir. Dolayısıyla alıcılar, ithal ettikleri ürünleri teslim alabilmek için ordino ücreti adı altında bir ücreti ödemek zorunda bırakılmaktadır. Bu inceleme ile söz konusu ücretin yasal dayanağının bulunup bulunmadığına ve alınan ücretin hukuka uygun olup olmadığına ilişkin değerlendirmelerimiz dikkatinize sunulmuştur.

Türkiye - Avrupa Birliği (“AB”) Ortaklık Konseyi’nin 1/95 sayılı kararı gereğince, gümrük işlemlerini basitleştirmek ve gümrük mevzuatını AB gümrük mevzuatı ile uyumlu hale getirmek amacıyla hazırlanan ve 05.02.2000 tarihinde yürürlüğe giren Gümrük Kanunu ile gümrük işlemlerinde kullanılan belge sayısının azaltılması

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

amaçlanmış ve bir kısım belgeler kaldırılmış, bir kısmı da topluluk standartlarına uyumlu hale getirilmiştir.

AB ile uyumlu hale getirilen gümrük mevzuatımızda doğrudan yeri olmadığı halde, yurtdışından ithal edilen ürünlerin yurda giriş işlemlerinde taşıyıcı firmalar ürünlerin teslimi esnasında alıcılardan genellikle “ordino ücreti” adı altında cüzi de olsa bir ücret talep etmektedir. Bu ücret her taşıyan işletme tarafından farklı belirlenmekle birlikte, ortalama 200 ila 700 TL arasında değişen bedellerde bir ücret her yeni mal alımında ithalatçıların karşısına çıkmaktadır. Mallarını bir an önce teslim almak isteyen alıcılar, genellikle bedelin cüzi de olması nedeniyle bu bedeli sorgulamadan ödemektedir.

Ordino, dış ticaret uygulamasında ithalatçı bir firmanın gümrükteki malını teslim alabilmek için taşıyıcı firmadan yük konşimentosu karşılığında verilen havale anlamında kullanılmaktadır. Firmalar, her ne kadar çoğunlukla yukarıda açıkladığımız bedeli “ordino bedeli” adı altında talep etseler de, farklı firmaların aynı bedel için “konşimento bedeli”, “terminal ücreti”, “parsiyel servis ücreti”, “tahliye ücreti” ve son dönemlerde daha sık olarak “özet beyan işlem ücreti” adlarını kullandığı görülmektedir. Bununla beraber ordino alınması işlemi zaman kaybına neden olduğu gibi, ordino düzenleyen firmalara ordino ücreti, dokümantasyon ve acente ücreti, manipülasyon, gözetim, tahliye, boşaltma, bekleme gibi ibareler kullanılarak faturalar düzenlemekte ve türlü isimler altında çeşitli ücretlerin ödenmesini gerektirmektedir. Alıcı tarafından taşıyıcı firmalara ordino ücreti ödenmeden, hem yurt dışındaki satıcıya bedeli ödenmiş hem de nakliyeciyeye navlunu ödenmiş mallar teslim alınamamaktadır.

Yakın bir döneme kadar bir belge olarak düzenlenen ordino, günümüzde acenteye ibraz edilen konşimentonun arkasına yapıştırılan bir etiket halini almıştır. Bu uygulama uluslararası ticari kuruluşlar tarafından tanımlanmış değildir. Yine ulusal

Dr. Levent Bıçakcı Hukuk Bürosu
Meydan Sk. No: 1 Beybi Giz Plaza
Kat:13 Maslak, İstanbul
212 290 25 40 – info@leventbicakci.com

mevzuatımıza bakıldığında da, ordino ücreti ile ilgili ne Türk Ticaret Kanunu'nda, ne de Gümrük Kanunu'nda bir hüküm bulunmaktadır.

Aslında hukuken ithal edilen bir ürün alıcının bulunduğu gümrüğe ulaştığında, ürünün konşimentonun gümrük idaresine teslimi karşılığında teslim alınabilmesi gerekmektedir. Hukuki durumun bu şekilde olmasına rağmen, uluslararası taşıma faaliyeti gösteren lojistik firmaları, sadece konşimento ile teslim alınabilecek bir ürün için ordino veya başka bir ad altında bedel talep etmektedirler. Oysa sözleşme ile açıkça başka şekilde kararlaştırılmamışsa, bir taşıma işi için taşıyıcı firma tarafından talep edilen hizmet bedelinin ürünün göndericiden teslim alınıp, alıcıya teslim edilmesini kapsayan süre zarfındaki tüm masrafları kapsamaması gerekir. Özellikle taşıma masraflarının satıcı gönderen tarafından karşılanmasının kararlaştırıldığı bir ticari ilişkide, alıcının malı teslim almak için bir bedel ödemek zorunda bırakılması, ithalatçı firmaları mağdur etmektedir. Böyle bir uygulamanın ülkemizin rekabet halinde olduğu çoğu ülkede bulunmaması aynı zamanda firmalar arasındaki rekabeti de olumsuz etkilemektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere; ordino, taşıma faaliyetinde aşamaların tamamlanıp tamamlanmadığının kontrolünü sağlamak amacıyla kullanılmakta iken zaman içerisinde bu belgeye taşıyıcılar tarafından farklı fonksiyonlar yüklenmiştir. Alıcıların talep edilen bedelin düşük olması nedeniyle dava açmaması, uygulamanın yerleşmesine neden olmuştur. Ancak ifade etmek gerekir ki, taşıtan ile taşıyan arasındaki ilişkide özel bir şart kararlaştırılmamışsa, hukuki dayanağı bulunmayan ordino bedelinin hukuk yollar vasıtasıyla iadesi mümkündür.